

LBRIS

We know
books

WILLIAM S.
BURROUGHS

Junky

Traducere din limba engleză și note de
Sorin Gherguț

EDITORI:
Magdalena Mărculescu
Silviu Dragomir

FONDATOR:
Ion Mărculescu, 1994

DIRECTOR EDITORIAL:
Bogdan-Alexandru Stănescu

REDACTARE:
Michi Lucescu

DESIGN:
Andrei Gamarț

DIRECTOR PRODUCȚIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Gabriela Anghel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BURROUGHS, WILLIAM S.

Junky / William S. Burroughs ; trad. din lb. engleză și note de Sorin
Gherguț. - București : Pandora M, 2023
ISBN 978-606-978-665-9

I. Gherguț, Sorin (trad. ; note)

821.111

Titlul original: *Junky*
Autor: William S. Burroughs

Copyright © 1953, William S. Burroughs
All rights reserved

Copyright © Pandora M, 2023
pentru traducerea în limba română

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20
www.pandoram.ro

ISBN: 978-606-978-665-9

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

Prolog

M-am născut în 1914 într-o casă de cărămidă cu două etaje, solidă, într-un oraș mare din Midwest. Părinții mei erau înstăriți. Tata deținea și se ocupa de o afacere cu che-
restea. Casa avea în față o peluză, în spate o curte cu grădină și un iaz cu pește și era împrejmuită cu un gard de lemn. Îmi amintesc de lampagiul ce aprindea felinarele cu gaz și de Lincolnul enorm, negru, strălucitor și de plimbările în parc sâmbăta. Toate cele trebuincioase pentru un mod de viață așezat, confortabil, care acum a dispărut pentru totdeauna. Aș putea să dau drumul unuia dintre clișeele nostalgice despre bătrânul doctor german care locuia alături și soarecii care mișunau prin curtea din spate și mașina electrică a mătușii și dragul meu broscoi râios de lângă iaz.

De fapt, amintirile mele cele mai timpurii sunt colorate de frica de coșmaruri. Mi-era frică să stau singur, frică de întuneric, frică să merg la culcare din cauza unor vise în care o teroare supranaturală părea mereu pe punctul să prindă contur. Mă speria ideea că-ntr-o zi visul va persista și după ce mă voi trezi. Mi-amintesc cum am auzit o menajeră vorbind despre opiu și povestind că, dacă fumezi opiu, visezi frumos, iar eu am zis: „Când mă fac mare, o să fumez opiu“.

Cât am fost copil, am suferit de halucinații. O dată, m-am trezit în lumina zorilor și-am văzut omuleți jucându-se într-o căsuță de lemn pe care o construiseam. N-am simțit frică, ci doar un sentiment de liniște și uimire. Altă halucinație sau coșmar avut în mod repetat privea

„animalele din perete“ și a început cu delirul unei febre ciudate, nediagnosticate, de care am suferit la vârsta de patru sau cinci ani.

Am urmat o școală liberală alături de viitorii cetățeni respectabili, avocați, doctori și oameni de afaceri ai unui oraș mare din Midwest. Eram timid cu ceilalți copii și mă temeam de violența fizică. O mică lesbiană agresivă mă trăgea de păr de câte ori mă vedea. Și acum mi-ar plăcea să-i sparg fața, dar a căzut de pe cal și și-a frânt gâtul cu ani în urmă.

Când aveam vreo șapte ani, părinții mei s-au hotărât să se mute la marginea orașului ca „să scape de gloată“. Au cumpărat o casă mare, cu teren și pădure și un iaz, unde în loc de șobolani aveam veruși. Locuiau acolo, într-o capsulă confortabilă, cu o grădină frumoasă, ruși de viața orașului.

Am făcut un liceu privat de la periferie. Nu eram deosebit de bun sau de prost la sport, nici strălucit și nici slab la învățătură. Aveam o lipsă de chemare vădită față de matematică și față de orice avea aspect mecanic. Nu mi-au plăcut niciodată jocurile în echipă și le evitam de câte ori puteam. Am devenit de fapt un simulant cronic. Ce-mi plăcea mie era să pescuiesc, să vânez și să mă plimb. Am citit mai mult decât era obișnuit pentru un băiat din America acelor vremuri și locuri: Oscar Wilde, Anatole France, Baudelaire, chiar Gide. M-am atașat romantic de un alt băiat și ne petreceam sâmbetele explorând galerii abandonate, plimbându-ne pe biciclete și pescuind în iazuri și râuri.

La vremea aceea, am fost puternic impresionat de autobiografia unui spărgător, intitulată *Nu poți învinge*.

Autorul pretindea că și-a petrecut o bună parte din viață în pușcărie. Asta-mi suna bine, în comparație cu plictiseala suburbiei din Midwest, unde orice contact cu viața era anihilat. Vedeam în prietenul meu un aliat, un partener de fărădelegi. Am găsit o fabrică părăsită și i-am spart toate geamurile și-am furat o daltă. Am fost prinși, iar tații noștri a trebuit să plătească pagubele. După asta, prietenul meu „a rupt-o“ cu mine, fiindcă relația noastră îi primejduia poziția în grup. Am văzut că nu există cale de compromis cu grupul, cu ceilalți, și m-am trezit foarte singur.

Împrejur era pustiu, potrivnicul era ascuns, așa că am trecut iar la aventuri singuratic. Actele mele infracționale erau simple gesturi, neprofitabile și cel mai adesea nepe-depsite. Pătrundeam într-o casă și mă plimbam prin ea fără să iau nimic. La drept vorbind, nu aveam nevoie de bani. Câteodată conduceam pe la țară cu o pușcă de calibrul 22 și trăgeam în găini. Periclitam circulația cu stilul meu nesăbuit de a conduce până când un accident, din care am scăpat nevătămat în mod uluitor și miraculos, m-a speriat și m-a convertit la prudența normală.

Am mers la o universitate dintre cele Trei Mari, unde mi-am dat licența în literatură engleză, din dezinteres pentru orice alt subiect. Uram universitatea și uram orașul în care se afla. Tot ce ținea de locul acela era mort. Universitatea era o imitație de edificiu englezesc, aflată pe mâna absolvenților unor imitații de școli publice englezești. Eram singur. Nu cunoșteam pe nimeni, iar străinii erau priviți cu aversiune de corporația închisă a dezirabililor.

Din întâmplare, am cunoscut niște homosexuali bogați din branșa internațională a bulangiiilor care bat lumea în lung și-n lat, dând unul peste altul în baruri de bulangii,

LRDIS | Wikinews
din New York până la Cairo. Am descoperit un mod de viață, un vocabular, referințe — un întreg sistem de simboluri, cum spun sociologii. Dar oamenii aia erau în cea mai mare parte niște căcănari și, după o perioadă inițială de fascinație, mi s-a tăiat cheful de branșa asta.

Când mi-am luat licența, fără să mă remarc în vreun fel, dispuneam de o rentă de o sută cincizeci de dolari pe lună. Asta se-ntâmpla în timpul Marii Crize și nu se găsea de lucru și oricum nu-mi venea-n minte nicio slujbă pe care să mi-o doresc. Am cutreierat Europa cam vreun an. Urmele declinului de după război încă dăinuiau pe vechiul continent. Dolarii americani puteau cumpăra un procentaj mare dintre locuitorii Austriei, bărbați sau femei. Asta era-n 1936 și naziștii se-apropiau cu viteză.

M-am întors în State. Cu renta mea puteam trăi fără să muncesc sau să caut combinații. Eram la fel de rupt de viață cum fusesem în suburbiile din Midwest. O ardeam urmând cursuri postuniversitare de psihologie și luând lecții de jiu-jitsu. Am decis să merg la psihanalist și am continuat-o timp de trei ani. Analiza mi-a înlăturat inhibițiile și anxietatea, astfel că am putut trăi în felul în care-mi doream să trăiesc. Marte parte din progresele mele în analiză au fost realizate în pofida psihanalistului, căruia nu-i plăcea „orientarea mea”, cum îi zicea el. În cele din urmă, a renunțat la obiectivitatea analitică și m-a etichetat drept un „șarlatan sfruntat”. Am fost mai mulțumit de rezultate decât el.

După ce-am fost respins — din motive de ordin fizic — de la cinci programe de pregătire a ofițerilor, am fost încorporat în armată și declarat apt pentru serviciu nelimitat. Am hotărât că n-o să-mi placă armata și m-am

fofilat pe baza antecedentelor mele de la balamuc — avusesem o dată o pornire gen Van Gogh și-mi rezezasem o falangă de la un deget ca să impresionez pe cineva care mă interesa la vremea aia. Doctorii de la balamuc nu auziseră niciodată de Van Gogh. M-au luat de schizofrenic, adăugând la asta „tip paranoid”, ca să justifice faptul deranjant că știam unde mă aflu și cine e președintele Statelor Unite. Când armata a văzut diagnosticul, am fost reformat cu observația „Acest om nu va fi niciodată rechemat sau reclasificat”.

După ce mi-am luat ziua bună de la armată, am avut tot felul de slujbe. La vremea aia puteai să ai cam orice slujbă voiai. Am lucrat ca detectiv particular, la deparazitare, ca barman. Am lucrat în fabrici și în birouri. Am cochetat cu activitățile interlope. Dar cei o sută cincizeci de dolari pe lună continuau să-mi sosească. N-aveam nevoie să fac rost de bani. Părea o extravaganta romantică să-mi risc libertatea cu vreun act infracțional simbolic. În această perioadă și-n aceste împrejurări am ajuns în contact cu marfa, am devenit dependent și astfel am dobândit motivația, nevoia reală de bani, pe care n-o avusesem înainte.

Se pune adesea întrebarea: De ce devine cineva dependent de droguri?

Răspunsul este că îndeobște omul nu are intenția să devină dependent. Nu te trezești într-o dimineață și te hotărăști să fii dependent de droguri. E nevoie de cel puțin trei luni de injecții, de două ori pe zi, ca să capeți o oarecare deprindere. Și nu știi cu adevărat ce-nseamnă starea de rău de la lipsa mării până n-ai fost dependent de mai multe ori. Mie mi-a luat aproape șase luni să ajung dependent prima dată, iar atunci simptomele sevrajului au fost moderate.

Cred că nu exagerez dacă spun că e nevoie de aproximativ un an și mai multe sute de injecții ca să ajungi dependent.

S-ar putea pune, desigur, întrebarea: De ce ai încercat stupefiante prima oară? De ce ai continuat să le folosești suficient de mult cât să devii dependent? Devii dependent de stupefiante fiindcă nu ai motivații puternice în nicio altă direcție. Marfa câștigă prin neprezentare. Am încercat-o din curiozitate. M-am lăsat dus de val, luând doze atunci când puteam să fac rost. Am sfârșit căzut în laț. Cei mai mulți dependenți cu care am stat de vorbă relatează experiențe similare. Nu-și amintesc vreun motiv anume pentru care s-au apucat să ia droguri. S-au lăsat pur și simplu duși de val până când au căzut în laț. Dacă n-ai fost niciodată dependent, nu poți să ai o imagine limpede despre ce înseamnă să ai nevoie de marfă cu patima specială a dependentului. Te trezești într-o dimineață cu o stare de rău și ești dependent.

Nu am regretat niciodată experiența mea cu drogurile. Cred că, din cauză că am luat marfă în diverse perioade, acum am o stare de sănătate mai bună decât aș fi avut dacă n-aș fi fost niciodată dependent. Când te oprești din creștere, începi să mori. Un dependent nu se oprește niciodată din creștere. Cei mai mulți consumatori se lasă periodic, ceea ce implică comprimarea organismului și înlocuirea celulelor dependente de marfă. Un consumator se află într-o stare continuă de comprimare și creștere în ciclul său cotidian de la doză la nevoia de doză.

Cei mai mulți dependenți arată mai tineri decât sunt. Oamenii de știință au făcut recent experimente cu un vierme pe care au reușit să-l comprime lipsindu-l de hrană. Comprimând viermele periodic, astfel încât să se afle într-o

creștere continuă, viața lui a fost prelungită pe timp nedefinit. Poate că dacă un junky s-ar menține într-un proces constant de renunțare la drog, ar reuși să atingă o vârstă fenomenală.

Marfa e o ecuație celulară care ne învață lucruri general valabile. Eu am învățat o grămadă folosind-o. Am văzut viața măsurată în pipete cu soluție de morfină. Am trăit senzația agonizantă de privare din starea de sevraj și plăcerea ușurării atunci când celulele însetate de marfă beau din ac. Poate că orice plăcere e ușurare. Am învățat stoicismul celular pe care marfa i-l predă consumatorului. Am văzut o celulă plină de junkeri sevrați, tăcuți și immobili în nenorocirea izolată a fiecăruia. Erau conștienți de zădărnicia oricărei lamentări, a oricărei mișcări. Erau conștienți că, în esență, nimeni nu poate ajuta pe nimeni. Nu există nicio cheie, niciun secret pe care să-l aibă altcineva și să ți-l poată da.

Am învățat ecuația mărfii. Marfa nu e un mijloc de a spori bucuria de a trăi, ca alcoolul sau iarba.

Marfa nu e plăcere. E un mod de viață.

Prima mea experiență cu marfa s-a petrecut în timpul războiului, prin 1944 sau 1945. Făcusem cunoștință cu un tip pe nume Norton, care lucra la vremea aceea pe un șantier naval. Norton, pe numele lui adevărat Morelli sau ceva-n genul ăsta, fusese dat afară din armata regulată fiindcă falsificase un cec de salariu și fusese clasificat 4-F¹ din motive de caracter detracat. Semăna cu George Raft, dar era mai înalt. Norton se străduia să-și îmbunătățească exprimarea și să capete maniere plăcute și cordiale. Cordialitatea însă nu-i stătea în fire. Când era relaxat, avea o expresie ursuză și rea și știai întotdeauna că se uită cu privirea aia rea când te-ntorci cu spatele.

Norton era un hoț sârguincios și nu se simțea bine dacă nu fura câte ceva-n fiecare zi de pe șantierul unde lucra. O unealtă, niște conserve, o salopetă, orice. Într-o zi m-a sunat și mi-a zis că a furat un pistol-mitralieră. Aș putea să-i găsec un cumpărător? „Poate. Adu-l încoace“, i-am răspuns.

Criza de locuințe începea să se facă simțită. Plăteam cînșpe dolari pe săptămână pentru un apartament jegos care dădea într-o gheretă de vapor cu o scară și în care nu ajungea niciodată lumina soarelui. Tapetul se desprindea din cauza caloriferului din care ieșeau aburi — atunci când avea ce să iasă. Îmi izolasem fereastra cu umplutură de ziar, ca să mă apăr de frig. Era plin de gândaci și din când în când omoram câte-o ploșniță.

1. Nivelul cel mai de jos în evaluarea cuiva care se înscrie pentru serviciul militar, indicând faptul că persoana respectivă este inaptă pentru armată.

Stăteam lângă calorifer, puțin umezit de la abur, când l-am auzit pe Norton bătând la ușă. I-am deschis și l-am văzut stând pe holul întunecat cu un pachet mare sub braț, înfășurat în hârtie maronie. A zâmbit și-a zis „Salut“.

— Intră, Norton, și scoate-ți haina.

A despachetat mitraliera. Am asamblat-o împreună și i-am verificat percutorul.

Am spus c-o să-i găsec un cumpărător.

Norton a zis:

— Ia uite, încă ceva ce mi-a căzut în mână.

Era o cutie plată, galbenă, cu cinci sirete de o jumătate de dram¹ de tartrat de morfină.

— Asta e doar o mostră, a zis, arătând spre morfină. Am cinșpe cutii acasă și po' să mai fac rost dacă scapi de astea.

— Să văd ce pot să fac, am zis eu.

*

La vremea aceea nu încercasem niciodată niciun fel de marfă și nici nu mă gândisem s-o fac. Am început să caut pe cineva care să cumpere chestiile alea două și-așa am dat peste Roy și Herman.

Îl cunoșteam pe un tânăr borfaș din nordul statului New York, care lucra ca bucătar de minaturi la Riker's, „ca să-și mai revină“, cum explica el. L-am sunat și i-am spus că am ceva de măritat și mi-am dat întâlnire cu el la Angle Bar, pe Eighth Avenue, lângă 42nd Street.

1. În orig., *syrette*: fiolă dotată cu ac, umplută cu o substanță injectabilă. „Dram“ — unitate de măsură pentru greutate, folosită aici ca echivalent al englezescului *grain* — 0,065 grame.

Barul era un loc de întâlnire pentru traficanții de pe 42nd Street, un soi aparte de infractori aspiranți și cacealmiști. Îl căutau mereu pe „tipul cu schema“, cineva care să pună la cale combinații și să le spună exact ce să facă. Cum niciun „tip cu schema“ nu ar fi vrut să aibă de-a face cu niște oameni atât de vădit inepti, ghinionisti și ratați, își continuau căutarea, fabricând minciuni sfruntate despre marile lor lovituri, „revenindu-și“ ca spălători de vase, vânzatori de răcoritoare sau chelneri, prăduind din când în când câte un bețiv sau poponar temător și căutând, căutându-l mereu pe „tipul cu schema“, cu marea combinație, care să le zică: „Te-am urmărit. Tu ești tipul de care am nevoie la schema asta. Acum ascultă...“

Jack — cel prin care i-am cunoscut pe Roy și pe Herman — nu era una dintre oile astea pierdute, în căutarea păstorului cu inel cu diamant și un pistol în tocul de pe umăr, cu voce puternică, fermă, cu aluzii la legături, aranjamente, scheme, și care să facă un jaf armat să pară o treabă ușoară, la sigur. Jack era plin de succes când și când și-l vedeai apărând în haine noi și chiar cu mașini noi. Era, deopotrivă, un mincinos învederat, care părea să mintă mai mult pentru el însuși decât pentru vreun public anume. Avea o față sănătoasă, cu trăsături pronunțate, de țaran, dar avea ceva bolnăvicios într-un fel ciudat. Trecea prin fluctuații bruște de greutate, asemenea unui diabetic sau unui bolnav de ficat. Aceste schimbări în greutate erau adesea însoțite de un acces incontrollabil de agitație, astfel că omul dispărea câteva zile.

Efectul era straniu. Îl vedeai o dată cu un chip proaspăt, de puști. După vreo săptămână se arăta așa de slab, de gâlbejit și de îmbătrânit, că trebuia să te uiți la el de

LIBRIS | Wellnow
Index

două ori ca să-l recunoști. Fața-i era brăzdată de o suferință la care ochii lui nu luau parte. Era o suferință a celulelor lui și numai a lor. El însuși — eul conștient, care privea prin ochii impenetrabili, calm-alerti, de borfaș — nu avea nimic de-a face cu această suferință a celuiilalt sine al său respins, o suferință a sistemului nervos, a cărnii și viscerelor și celulelor.

S-a strecurat la masa la care stăteam și a comandat un whisky. L-a dat pe gât, a pus paharul jos și s-a uitat la mine cu capul înclinat ușor într-o parte, pe spate.

— Ce-are gagiul ăsta?

— Un pistol-mitralieră și vreo treiș'cinci de drame de morfină.

— Morfina pot s-o plasez imediat, dar cu pistolul-mitralieră s-ar putea să dureze ceva.

Doi agenți au intrat și s-au aplecat peste teighea, vorbind cu barmanul. Jack a dat din cap spre ei.

— Garda. Să facem câțiva pași.

L-am urmat afară. A ieșit pe ușă întors într-o parte.

— Te duc la cineva care-o să vrea morfina, a zis. Nu-ți dorești să îți minte adresa asta.

Am coborât la ultimul nivel de la linia de metrou independentă. Vocea lui Jack îi dădea înainte, adresându-se publicului său nevăzut. Avea un șpil că-ți proiecta vocea direct în conștiință. Niciun sunet din afară nu-l acoperea.

— Să-mi dai totdeauna calibrul 38. Cocoșul să danseze și aia e. N-ai decât să zici ce-oi vrea. Frate-miu are două mitraliere de 30 dosite în Iowa.

Am coborât din metrou și am început să mergem pe trotuarele acoperite de zăpadă dintre blocuri.

— Tipul avea datorie la mine de multă vreme, înțelegi? Știam că are, da' nu vrea să plătească, așa că l-am așteptat când a terminat lucru'. Aveam un pachet cu monezi. Nimeni nu poa' să te-agațe că porți la tine monedă americană. Zice cică-i falit. I-am spart falca și mi-am luat banii de la el. Erau acolo doi prieteni de-ai lui, da' nu s-au băgat. I-aș fi crestat.

Urcam pe-o scară de bloc. Treptele erau dintr-un metal negru, tocit. Ne-am oprit în fața unei uși înguste, îmbrăcate în metal, și Jack a ciocănit într-un fel elaborat, lăsându-și capul în jos ca un spărgător de seifuri. A deschis ușa un homalău masiv, flasc, între două vârste, cu tatuaje pe antebraț și chiar și pe dosul palmelor.

— ăsta-i Joey, a zis Jack.

Și Joey a zis:

— Noroc.

Jack a scos o hârtie de cinci dolari din buzunar și i-a dat-o lui Joey.

— Ia-ne o sticlă de Schenley, bine?

Joey și-a tras pe el un pardesiu și a ieșit.

În multe apartamente de bloc ieftine, ușa din față dă direct în bucătărie. Era un apartament din ăla și eram în bucătărie.

După ce-a ieșit Joey, am remarcat încă un tip, care stătea și se uita la mine. Unde de ostilitate și suspiciune se revărsau din ochii lui mari și căprui ca un fel de emisie TV. Efectul era aproape ca un șoc fizic. Tipul era scund și foarte slab, cu gâtul pierdut în gulerul cămășii. Culoarea tenului îi dădea din brun într-un galben pătat și omul își aplicase din greu un fond de ten, în încercarea de-a masca o